

Kölcsey in Love

– komédia dalokkal –

Szemere Pál házasodni készül, de kételkedik jegyese hűségében. Legjobb barátjára, Kölcsey Ferencre vár a feladat, hogy segítsen tisztán látni a sorsdöntő lépés előtt.

Szereplők

KÖLCSEY Ferenc (alias CSELKÖVI), fiatal gazda
 SZEMERE Pál (alias KÖBÜKI őrnagy), előbbi barátja, vőlegény
 KRISZTINA (alias VILMA), Szemere Krisztina, előbbi jegyese
 JEANETTE, Krisztina társalkodónője
 TISZTELETES
 IPA, Krisztina apja
 NAPA, Krisztina anyja
 LOTTI, fiatal leány
 APA, Lotti apja
 ANYA, Lotti anyja

Előhang

Flashback. Szemere Krisztina halála után egy évvel (1829)

KÖLCSEY A sokaság nem fog engem érteni. Nem fogja érteni, mire való az emlék feletted. De mi gondom nekem a sokaságra? Az én szívem legszentebb, legtitkosabb érzelmei csak lelkem rokonai előtt nyílnak fel. Kevesen vagynak ezek, s hogy kevesen vagynak, ez az én egyetlen büszkeségem.

Évek múltak el, s én hallgaték. Szelídülni kellett a fájdalomnak, hogy a távol emlé-

kezet enyhe fényében tűnhesen elő.

Ismeretlen *néző*, ne feledd el: Ott kell lenni nékem, hol Vilma és férje, Szemere vagynak. A hálára méltó pár! Barátságok volt egyik legfőbb kincse életemnek. Barátságok volt egyetlenegy birtokom a szenvedés napjaiban.

Ti kevesek, közelben és távolban, jelenben vagy jövődőben, kik halljátok e szavakat, adjátok magatokat által a szelíd érzéseknek, s engedjétek áthévíteni szíveiteket attól, amiket róluk s magamról itt előtökbe rajzolék.

Első felvonás

Első szín

(1814, Pozsony)

Első jelenet

(Kölcsey és Lotti)

Duett.¹

KÖLCSEY Óh Lotti! Lotti, higgyed,
Édes szeretni!
Hát mért kerülöd Ámor
Rózsálcáit?

LOTTI Nem messze egy patakhoz
Ültem a minap,
A nimfák énekeltek,
Lopva hallgatám –

KÖLCSEY Mosolyogva énekeltek
Ámor hatalmát,
Ámornak élnek ők is,
S hordják láncait.

LOTTI Óh a szelíd kis istent
Ki ne szeretné?
Nélküle életünket
Ki boldogítaná?

EGYÜTT Gyötrődni édesen, és
Égni édesen,
Gond nélkül sírni, lánc közt
Nem lenni rabnak,
Ez sorsa annak, aki
Ámor barátja –

KÖLCSEY Óh Lotti, Lotti higgyed,
Édes szeretni!
Hát mért kerülöd Ámor
Rózsálcáit?

EGYÜTT Gyötrődni édesen, és
Égni édesen,
Gond nélkül sírni, lánc közt
Nem lenni rabnak,
Ez sorsa annak, aki
Ámor barátja –

KÖLCSEY Szeretem magát, Lotti!

LOTTI Ah! (*elájul*)

Kölcsey elkapja, tétovázik. Leveszi kabátját, elkezd kibontani a lány ruháját, a mellét kezdi csókolgatni.

Második jelenet

(ugyanazok, Apa, Anya jönnek)

ANYA Ah!

LOTTI *Felbred, és felpofozza Kölcseyt.*
De Feri, maga mit képzél!
(*Kölcseyhez*) Öltözzön fel!
(*Lottihoz*) Takarodj!

ANYA (Kölcseyhez) Öltözzön fel!
(Lottihoz) Takarodj!

APA Maradj!

KÖLCSEY Bátyám uram, én...

APA Üljél le, fiam!

KÖLCSEY Bátyám uram, én... tisztelettel kérem... becses leánya...

APA Mondtam, hogy üljél le!

KÖLCSEY (*leül*) kezét...

ANYA Hah!

APA Maga most üljön le! Te pedig most állj föl, fiam! (*átkarolja Kölcsey vállát*) Lottit tegnap eljegyezték. Feleség lesz. Vele neked itt nincs több dolgod.

KÖLCSEY Tegnap? Feleség?

ANYA Szepessy báróhoz!

APA Te most búcsúzni jöttél!

KÖLCSEY Búcsúzni? Igaz ez, Lotti?
Lotti lesüti a szemét.

APA Örökre! És ez, ami itt történt, maradjon köztünk, fiam!

KÖLCSEY Hát mégsem szeret? Lotti!

ANYA Lotti! Hallgasson!

LOTTI Ne haragudjon rám, Feri!

Harmadik jelenet

(Kölcsey, egyedül)

KÖLCSEY Milyen kétszínű minden. Kínos volt, de egyben kéjes is. Milyen furcsa a szív! Nem tudom, mit kellene most inkább éreznem. Meghalni. Ez volna jó! De ez a gondolat annyira mindennapi. És mégis mindig

¹ Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *A szerető*.

új, mindig szokatlan. Ó, ha ez a június nekem a legutolsó lenne! Huszonnégy évem elszelelt, az ám, hazám. De, mégsem! Úgy szeretnék élni, úgy szeretnék mégis itt maradni!

Ének.²

Minden órám csüggesztő
magányom
Néma csendén búnak
szentelem,
Rajtad elmém, ah, törődve
hányom
S könnyim árját issza
kebelem.
Merre, merre tűntök, hű
szerelmek,
Melyek láncolátok szívemet?
Ha fogjátok forró
szenvedelmek
Elborítani lángként éltemet?

Második szín

(1814, Pécel)

Első jelenet

(Szemere bokszol, Kölcsey érkezik)

KÖLCSEY Te mit csinálsz, Pali?
SZEMERE Boxingolok.
KÖLCSEY Felettébb mulatságos!
SZEMERE Olvastam. Így kell! (*magában*)
Vagy mégsem? (*belenéz egy könyvbe*) Aha!
KÖLCSEY Nincs erre valami rendes magyar szó?
SZEMERE Még nincs, de majd kitalálok valamit! (*üt*) Buxis, (*üt*), láda (*üt*), pyxis, (*üt*), doboz (*üt*), megvan! (*megáll, liheg*),

Boxing (*üt*), ököl-viadal! (*sorozva üt*)

KÖLCSEY Ökör-diadal?
SZEMERE Feri, te süket is vagy, nem csak vak?
KÖLCSEY Inkább félig süket lennék, mint félig vak.
SZEMERE (*leáll, lihegve*) Várjunk csak! Te miért nem vagy most Pozsonyban?
KÖLCSEY Hagyjuk ezt most!
SZEMERE Kikosarazott, mi? Kétszínű kis cafka!
KÖLCSEY Szeret. Tudom és érzem!
SZEMERE De mégis a Szepessy zsákmánya lett.
KÖLCSEY Nevelő apám akarta így. De honnan tudsz te erről?
SZEMERE (*ismét bokszol*) Mert az anyósod, aki nem lesz már soha, egy pletykás firma, „egy finnyogor, előtte van egy bokor, megy a hasa, pedig finn, a bokorba ugrik im...”
KÖLCSEY Nem érdekel. Átmentek már rajtam a szerelmi passiók, Pali.
SZEMERE Hiszem, ha látom! Hadd nézzelek! (*ismét leáll*) Különös vagy! Külsőleg nyugodt, de belül összetört. Ergo, reménytelenül szerelmes.
KÖLCSEY Te pedig különösen dühös, kívül-belül egyaránt.
SZEMERE (*ismét bokszol*) Mert megcsal a menyasszonyom!
KÖLCSEY Krisztina? Ez bizonyos? Most volt a kézfogótok...
SZEMERE A rágalmazó nyelvek! Ezek szakítanak el egymástól bennünket! Új udvarlója akadt. Domahidy Aladár, a lator! Rámozdult a zsákmányra! És ez még semmiség! De miket mond rólam a hátam mögött? Feri, én rettegek!

2 Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *Minden órám...*

- KÖLCSEY Mondj el mindent!
 SZEMERE Jó, de előbb megölöm a latrot!
 KÖLCSEY Helyes! De karddal egyszere-
 rűbb volna, Pali!
- SZEMERE Igazad van! Ide veled, régi kardom!
- Ének.³*
- Mégy édesem, ah, de elfeledni
 Nem fogsz te, nem fogsz engemet,
 Szent lánc köt engemet tehozzád,
 Szent lánc köt hozzám tégedet.
- Szelíd csenddel fog képzetidnek,
 Miként az éjnek álmai,
 Elébe tűnni képem, akkor
 Lágý érzés töltse szívedet.
- KÖLCSEY Pokolba a kétszínű nőekkel!
 SZEMERE És a latroknak is *basta!*
 EGYÜTT Remegjen könnycsepp is szemeidben,
 Egy könnycsepp szenvedésimért,
 Felém hozzák azt hús zefirkék,
 S enyhülni fognak kínjaim.
- KÖLCSEY (*nevet*) Haha! A kis ribanc!
 SZEMERE (*leáll*) Mi?
 KÖLCSEY Hát Krisztinád. Egy mihaszna bohóccal enyeleg.
 SZEMERE Ezt ki mondta?
 KÖLCSEY Te magad.
 SZEMERE Feri, magamat kicsúfolom, ha kell... (*kardját Kölcsey mellkasának szegezi*)
- KÖLCSEY Jól van, jól van! Talán csak tévedés az egész. Csúf pletyka.
 SZEMERE Megcsal. Elhagy. És megaláz. Tudom és érzem!
- KÖLCSEY Fogadjunk, hogy nem.
 SZEMERE Állom! De ha tévedsz, látni se akarlak többé.
 KÖLCSEY Féltékeny vagy, Pali. Betegesen féltékeny.
 SZEMERE Tessék, itt van, olvasd! (*egy levelet ad át*)
 KÖLCSEY Hm. Mégsem tévedés? (*magában olvasva*) Már megint igazam van. A fenébe is!
 SZEMERE Ugye jól értem, azt írja, nem szeret?
 KÖLCSEY Ezt így nem mondja ki. De lássuk csak, mit ír pontosan: „én magába szerelmes nem vagyok”.
 SZEMERE Ugye megmondtam!
 KÖLCSEY ...továbbá, hogy „antipáthiát érzettem maga eránt”.
 SZEMERE Ugye, ugye! Feri, te nagyon rosszul interpretálsz!
 KÖLCSEY De azt is írja, figyelj, Pali, idézem: „naponként inkább vonzódok maga eránt”!
 SZEMERE Vonzódik. Vonzódik! Hát mégis szeret!
 KÖLCSEY Még nem. Csak szeretni fog. De csak akkor, ha megszabadulsz egy súlyos hibádtól. Ha ezt nem teszed, akkor soha szerencsés és boldog veled nem lehet.
 SZEMERE Milyen súlyos hibám van énnekem?
 KÖLCSEY Több mindent is felsorol, lássuk csak, példának okán, hogy iszol. (*Szemere iszik*) Továbbá, hogy még mindig Susie-t szereted...
 SZEMERE Nem szeretem Susie-t!
 KÖLCSEY De megcsókoltad?
 SZEMERE Csak a mellbimbóját. Egyszer.
 KÖLCSEY ...és hogy kishitű vagy, túlérzékeny, bizonytalan, lelkileg gyenge, tehát nem eléggé férfias...
 SZEMERE (*fekvőtámaszozni kezd*) Hát ilyen vagyok én, Feri, ilyen?

³ Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *Búcsú B...tól*.

KÖLCSEY Igen, Pali, ilyen vagy.
 SZEMERE Bassza meg!
 KÖLCSEY ...és azt is írja, hogy csúnyán beszélsz, mint a könyvcsináló Nyáry.
 SZEMERE Baszom a lelkét annak is!
 KÖLCSEY ...és gondatlan, és feledékeny vagy, és igen, romantikus igényeid is vannak. Hm. Fél attól, hogy ezeknek nem tud majd megfelelni.
 SZEMERE *Leül a földre.* Vége a régi világnak! Milyen legyen egy jó férj? Mi kell ezeknek a mai nőknek?
 KÖLCSEY Mulatság, időtöltés, nyájaszkodás, játék, kedvük állandó keresése és a férfi önnön áldozata.
 SZEMERE Ugye most megint ironizálsz?
 KÖLCSEY Azt olvastam, hogy az asszonyokban uralkodó gyengeség a *Recht haberei*.
 SZEMERE (*felugorva*) Igaz, a Recht-haberei! Az *akaratosság*. Ez lesz a jó magyar szó erre!
 KÖLCSEY A férfinak azon kell lenni, hogy az asszonyokban ez az *akaratosság* semmi módon ne ingereltessék, és akkor kell őket botlásaikra figyelmessé tenni, midőn csendesek és jókedvűek.
 SZEMERE Tehát meg kell nevelni őket.
 KÖLCSEY Résen kell lenni, Pali. (*sóhajt*) De a legfőbb hibád az eszeveszett féltékenységed. Bizonyítanod kell neki, hogy nagyvonalú vagy.
 SZEMERE (*leül*) Mi volt a fogadásunk? Kinek legyen igaza? Csak egyféleképpen deríthetjük ki. Ha titkon kitudod, szeret-e még Krisztina.
 KÖLCSEY Cseljáték? Kémkedés? Nem éppen férfias. Ezzel csak féltékenységedet bizonyítod!

SZEMERE Spionkodunk és tréfálunk, így is, úgy is jó lesz. Mulatság. Időtöltés, tudod. Ez kell a nőknek.
 KÖLCSEY Nem ismerem Krisztinád. Ő se engem. Talán nem is számitó és kétszínű. Rossz vége is lehet ennek.
 SZEMERE Jelents nekem róla, ha ott vagy. Ha hűtlen, akkor nekem ügyis mindegy. Ha hűségese...
 KÖLCSEY ...akkor soha nem tudhatja meg a kémkedést. Vagy örökre vége a jegyességnek.
 SZEMERE Akkor nekünk kell elválnunk, Feri. Barátságunk majd így ér véget. Örökre.
 KÖLCSEY Mily súlyos a tét! (*magában*) Nekem ügyis mindegy már. (*Szemeréhez*) Miért is ne? Elfogadom! Legyen hát, *örökre*. Boldogságod kedvéért odamegyek, alakot öltve, kiderítem, szeret-e még menyasszonyod.

Kezet ráznak.

KÖLCSEY (*magában*) Csupán nézője és játszója leszek ennek a színjátéknak, nem kritikusa. Úgyis hamar kisül majd, hogy mi lesz: szomorú dráma vagy olcsó vígjáték.

Harmadik szín (1814, Lasztóc)

Első jelenet

(*Krisztina és Jeanette. Előbbi egy levelet, utóbbi egy regényt olvas.*)

KRISZTINA (*felugrik*) Oh, Pali! Pali! Pali!
 JEANETTE (*enyhe német akcentussal*) Mi á baj, kedvesem?
 KRISZTINA Féltékeny bolond!
 JEANETTE Páli? Áh, csak szerelmes ő.

KRISZTINA Nem, ez már kóros és beteges.

JEANETTE Nyugalom, kedvesem! És önrzés!

KRISZTINA Itt a levél. Nem tőle van. Olvasd!

Jeanette olvas. Krisztina közben dühösen dartsozni kezd.

JEANETTE Nahát! Ezek á magyarok, olyan pletykások.

KRISZTINA Dühítő!

JEANETTE *(olvass tovább)* Áh, bizzarr! Küld egy spiont rád? Legjobb barátját, álöltözetben...

KRISZTINA ...hogyan ellenőrizzen. Hát így szeret ő.

JEANETTE Ez igazán nem illendő. Úri ember nem tesz ilyet.

KRISZTINA *(nevet)* Ezeket az úri embereket el kellene fenekelni, akár csak az öcséimet.

JEANETTE Áh, móresre tántítani őket!

KRISZTINA *(abbahagyja a dobálást)* Mily jó idea! Leckéztessük meg az urakat!

JEANETTE Hogyan, kedvesem?

KRISZTINA *(dobálni kezd)* Féltékeny té szem, csak azért is!

JEANETTE Miképpen teszed azt?

KRISZTINA Kikezdek ezzel a Kölcseyvel. És kifacsarom a szívüket.

JEANETTE Mint egy pomarancsot?

KRISZTINA Igazad van. Akinek szíve van, ilyet nem tesz, akinek pedig nincs, azt facsargatni sem lehet. *(abbahagyja a dobálást)* Drága Jeanette, legyél társam egy tréfában!

JEANETTE Hállgatlak, kedvesem.

KRISZTINA Kölcsey nem ismer. Ha itt lesz, elhitetjük vele, hogy én vagyok te, a barátné, te pedig én, Pali mátkája.

JEANETTE *(dartsozni kezd)* Áh! Wunder-

schön! És válójában akkor nem te, kedvesem, hanem én csábítom el azt a Kölcseyt?

KRISZTINA Csak ha vállalod a színjátékot.

JEANETTE Hallottam felőle. Igen okos, érdemes, habár túlságosan is érzékeny ifjú.

KRISZTINA Akkor könnyű dolgunk lesz.

JEANETTE Áligha. Á férfiak törnek inkább, nem hájlanak. És Lottiba szerelmes, volt neveltem, Karolina kishúgába...

KRISZTINA *(magában)* Ó, hol vannak az igazi férfiak? *(Jeanette-hez)* És bolond ez is. Még egy romantikus! Bizonyosan verseket ír ő is, mint Pali.

JEANETTE Törzsökös magyar nemes. Ond vezérnek ük-ük-ükunokája.

KRISZTINA Mi Szemerék pedig Huba vezéré! *(megfordul, és hátrafelé hajít el egy dartsot, mintha hátrafelé nyilazna)* Na, még csak ez kell, egy távoli rokon megint!

JEANETTE Tudós ember, jurátuskodott Pesten, gazdálkodik, és árva öccseit egyedül neveli.

KRISZTINA Mihaszna mégis, ha ilyesmire vetemedik.

JEANETTE Pali legjobb barátja.

KRISZTINA Én pedig az, akit Pali állítólag legjobban szeret.

JEANETTE Kellessem magam? És csapjam be őt?

KRISZTINA Ők is ezt teszik. Cselre csel, drága barátném.

Ének.⁴

Célodhoz ha akarsz érní,
Zabolázd kívánságod,

⁴ Dalszöveg: Szemere Krisztina: *Tanács*.

Eszedtől kell kormányt kérni
Ha kedves boldogságod:
Ezen ösvényen ha lépdelsz
Úgy élted vidám lehet,
Minden bilincset el tépdelsz,
Amit rád a sors tehet.

JEANETTE (tapsol) Brilliant! És mi lesz,
há á lepel lehull?
KRISZTINA Nevetünk rajtuk.
JEANETTE És mi legyen á büntetés?
KRISZTINA Soha ne kapják meg a vágyott
nőt és gyötörje őket örökké a
félteékenység!
JEANETTE Áh, ez olyan szigorú és olyan
szép!
KRISZTINA Legyen ez egyszer s minden-
korra jó lecke számukra. A
félteékenység börtön. Rab va-
gyok, ha hallgatok.
JEANETTE Bravo! És hogyan legyen ák-
kor? Legyek csak te? Te olyan
jó vágy.
KRISZTINA Az akcentusod lehet akadály.
JEANETTE Áh, ha színészkedem, (akcen-
tus nélkül) nem is hallani.
KRISZTINA (nevet, előkeres egy levelet) Tes-
sék. Kazinczy bátyám uram
tanácsai Palinak, milyen le-
gyen a jó feleség.
JEANETTE Nocsak!

Együtt olvassák.

„Uram Öcsém fiatal, háza-
sodjék, de eszesen. *Nem pénz-
ért, de pénzzel!* Vagy ami any-
nyit ér, mint a pénz, egy olyan
lyányt válasszon, akit...

Grimaszolva

KRISZTINA Szeretni fog, és aki szeretni
fogja...
JEANETTE Aki borjú ugyan ne legyen...
KRISZTINA ...inkább a csirkéket és libá-

kat szeresse olvasni, mint a
verseket.

JEANETTE Így Uram Öcsém tudóskodni,
verselhetni fog, de különben
sohasem.
KRISZTINA Uram Öcsémnek falusi leányt
óhajtok, nem városit.
JEANETTE Szenvedhető arcút, és növé-
sűt, nem ragyogó szépséget.
KRISZTINA Kultivált lelkűt, de nem tudóst.
JEANETTE Magyarat, nem németet. (*ma-
gában*) De kár!
KRISZTINA Vallása legyen, amit akar.
JEANETTE Csak esze legyen a lyánynak,
akkor minden jó lesz.
KRISZTINA Szomorú dolog nőtelen em-
bernek falun lakni.”
JEANETTE (*magában*) Egy kisássonynak
még szomorúbb!
KRISZTINA Legyél a levélbe foglaltak el-
lenkezője, mintha ilyen vol-
nék én.
JEANETTE Legyek egy városi liba?
KRISZTINA Én pedig egy kultivált falusi!
JEANETTE Áh, a cseljáték plánja készen
áll. Kezdhethük, báránykám?
KRISZTINA *Lehúzza jegygyűrűjét.* Kezdjük
hát!

Második jelenet

(Krisztina egyedül, majd Kölcsey érkezik)

Krisztina kötényt vesz fel és kendőt köt a fejé-
re, egy kosárból a tyúkokat kezdi etetni.

KRISZTINA Pi-pi-pi! Egyetek, nőjön meg
a begyetek!

Háta mögött megjelenik Kölcsey, napszem-
üvegben. Egy nehéz ládát cipel.

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*magában*)
Álom vagy valóság?

Leteszi a ládát, leveszi a szemüvegét, aztán
visszateszi. A lány háta mögé lopózik, és rá-

csap a fenekére. Krisztina megpördül, és a kosár tartalmát az arcába önti. Amíg Kölcsey a pelyvát sepregeti magáról, Krisztina csipőre tett kézzel figyel.

KRISZTINA Hát jó napot az úrnak is!

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*magában, nevetve*)

Tünemény!

KRISZTINA Kihez beszél maga?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Te lány, itthon vannak a háziak?

KRISZTINA Süket maga, kend? Elvitte tán a cica a nyelvét? Az úrnak is jó napot!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

De felválták a nyelvedet! Mi a neved?

KRISZTINA Ki kérdezi?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Ne feleselj, inkább segíts!

Elkezdi húzni a ládát. Krisztina megfogja a másik végét.

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*lihegve*)

Doktor Cselkövi.

KRISZTINA (*magában*) Cselkövi. Ez csak is Kölcsey lehet. Mily ostoba álnév! (*Kölcseyhez*) Aztán milyen doktor kend? Mi a rosz seb van ebben a ládában?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem rád tartozik.

KRISZTINA Nem is igazi doktor maga! Még szolgálja sincsen, aki cipekedne!

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*nevetve*)

Tetszel nekem, te lány!

KRISZTINA (*elengedi a ládát*) Maga nekem akkor se kellene, ha csak ketten lennénk a Jóisten kertjében!

Kölcsey is elengedi a ládát.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Na, erről beszélék!

Megtörli a homlokát, megigazítja a napszemüvegét.

KRISZTINA Fura szerzet maga! Bántja a szemét a napfény? (*incselkedve*) Vagy csak titkol valamit? Lássá, én nem titkolózom maga előtt.

Leveszi kötevényét, majd a fejkendőjét. Kölcsey meglepve a ládára huppan.

Megbocsásson az uraság a tréfaért. A kisasszony társalkodónéja vagyok. (*pu kedlízve*) A nevem *Vilma*. (*magában*) Ez a név éppen jó lesz.

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*dadogva*)

Bocsásson meg, kisasszony! Megcsalt, az öltözete is.

KRISZTINA/VILMA (*magában*)

És az egója és az a flancos szemüvege is. (*Kölcseyhez*) Megbocsátok. Megkapta a magáját. Tanuljon belőle!

Leseper egy kis pelyvát Kölcsey kabátjáról.

Ne ítélkezzék előre, se gyorsan, se könnyelműen, a nőkről!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Ön fiatal kora ellenére igen bölcs, én pedig oly tudatlan. (*magában*) Istenem, de kergehülye vagyok! (*Krisztinához*) Hogyan tehetném jóvá botlásomat, kisasszony?

KRISZTINA/VILMA Nyissa ki azt a ládát, és mutassa meg a tudományát!

Harmadik jelenet

(Előbbiek, Jeanette, Ipa, Napa,
Tiszteletes jönnek)

KRISZTINA/VILMA (az érkezőkhöz, Kölcseyre
mutatva)
Doktor Cselkővi!

Kölcseyhez, egyenként bemutatva az érkezőket.

Papa, Mama, Tiszteletes úr és
a kisasszony!

Jeanette-re kacsint. Jeanette pukedlizik Kölcsey előtt, aki jelentőségteljesen meghajol, mélyen a lány szemébe nézve.

JEANETTE (hízelegve) Maga milyen doktor? Orvos? Jogász? Csillagász?

KÖLCSEY/CSELKÖVI
Bölcsész. Az állati magnetizmus doktora.

JEANETTE De édes! Kisállatokat is gyógyít? Van egy kutycusom. Folyton csak ugat...

TISZTELETES Magnetizmus! Már hallottam erről! Sarlatánság!

IPA No hiszen, a bölcsész. Filozófus és sámán az, tiszteletes uram!

NAPA Ó, ez olyan érdekes! Akkor mégsem marhapásztor?

KÖLCSEY/CSELKÖVI
Bécsben studióztam magam, asszonyom, Mesmer Antalnál. Praxisomat pedig Hell Miksa ültette belém. Az emberi testet és lelket gyógyítom a *mágneses fluidumok* irányításával. És csak a kezemet használom.

JEANETTE (tapsikol) Jaj, ez olyan izgalmas!

KRISZTINA/VILMA (leinti, Kölcseyhez)
Ennyi elég is! Kezdhetjük, kedves doktor?

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*köhint*)

Hölgyeim és uraim! Mindenki tudja, hogy az emberben és az emberen kívül, az egész természetben számtalan dolog törtétek és történnek, melyek a laikust álmélkodásra, a tudóst pedig érthetetlen magyarázatokra kényszerítik...

A Tiszteletes közben megpróbálja megemelni a lábát, de nem megy neki.

KRISZTINA/VILMA (a többiek felé kajánul)
Blablaba...

KÖLCSEY/CSELKÖVI
Tehát a magnetizmus, vagyis a mágneses folyadékok...

Énekelve.

...mindent áthatnak a világban. Az égitestek és a Föld lélekkel rendelkező lakói között hatást a mindenütt jelen levő mágneses fluidum közvetít...

KRISZTINA/VILMA (*eközben a többiek felé kajánul, vezényelve*) Blablaba...

KÖLCSEY/CSELKÖVI
Ettől függ a testek minden tulajdonsága. A *láthatatlan* folyadék különféle eloszlásban van a létezőkben, vagy *sympathiás*, vagy *antipathiás* reakciókat okozva...

TISZTELETES Bölcselkedő oktalanság! Kártyavár és légállítvány!

NAPA Mutassa, mutassa már!

KÖLCSEY/CSELKÖVI
Az orvos, *khm*, vagyis én, a gyógyításkor fluidumot ad át a betegének, hogy a fluidum megbomlott aránya a testben visszaállítsassék.

KRISZTINA/VILMA (*eközben a többiek felé kajánul*)
Sék-sék! Bla-bla...
IPA (*röhögve*) Lássuk azt a folyadékot!

Kölcsey felemeli a láda fedelét.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Van-e itt olyan, akinek fejfájása, reumája, álmatlansága, golyvája...

Mindenki feltartja a kezét.

...hasfájása, szifilisz (mindenki leteszi a kezét) ...van. Érttem, ennyi elég is!

NAPA Drága doktor, nekem a fejem, nem, inkább a szívem. Gyorsabban dobog, mint szokott!

KRISZTINA/VILMA (*magában*)

Ó, anyám! (*kifelé*) Született hipochonder!

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*a Napához*)

Nos, asszonyom, kérem, álljon ide! Ön nyilván beteg. A magnetikus fluidumok zavarodtak a testében. Nem áramolnak helyesen.

JEANETTE (*Krisztinához*) Nem áramlanak a folyadékok! Hallod? (*Kölcseyhez*) Doktor, maga egy zseni!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

És most ezzel az *orvosi készülékkel* helyükre rendezem őket.

Belenyúl a nyitott ládába, és egy egyszerű vaspálcát húz elő. Krisztina ekkor hangosan felnevet. Kölcsey mindvégig észleli a bohóckodást, de továbbra sem zavartatja magát. A vaspálcát a Napa feje és mellkasa körül kezdi húzogatni.

TISZTELETES Sarlatánság! Rendbe fűzött tudatlanság az efféle tudomány!

JEANETTE Maradjon csendben!

NAPA Nem érzek semmit sem, doktor úr!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Fáj még a feje?

NAPA A fejem? Szent Isten! A fejem! Elmúlt! Csodálatos! Csak a szívem zakatol!

Elismerő taps. Kölcsey szerényen meghajol.

TISZTELETES Most velem próbálja meg, ha meri!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Önnel valami mást csinállok. Hol érez fájdalmat?

TISZTELETES Haha!

Bicegve előre lép. Kölcsey bólint, a ládában kotorász, és egy üvegpoharat vesz elő.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Kérhetnék egy kis vizet?

IPA Ne sértsen meg, doktor úr! Jó borom is van. Meg szilvapálinkám.

Eközben Krisztina egy kancsóból vizet tölt. Kölcsey egy hajtásra kiüssza, majd újratölteti a poharat. A pálcával hókuszpókuszolni kezd a vizespohár körül.

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*a tiszteleteshez*)

Ezt igya ki!

TISZTELETES Megmérgezte! Láttam!

NAPA Jó víz az! Igya meg, ha mondom!

TISZTELETES (*felnéz az égre*) Úr Isten, tarts meg és segíts engem!

Beledugja a nyelvét a pohárba, aztán nagyon lassan megissza a vizet.

JEANETTE Jaj, de izgalmas!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Lenyelte? Most már gyógyult!

TISZTELETES Uram! A Te ítéleted!

Bicegés nélkül tesz néhány lépést. Álmélkodás, kitörő taps kíséri. A tiszteletes örvendezve ugrál, emiatt ismét lesántul.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

És most következék egy nehezebb próba! A magnetikus álom.

Krisztina úgy tesz, mintha elaludna, összevetnek Jeanette-tel.

NAPA Csitt!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Megmutatja a múltat és a jövőndőt. (*Krisztinára és Jeanette-re néz*) De nem minden veszély nélkül való tudomány. A szenvedő individuumból vagy elragadtatást vált ki, vagy fájdalmakat, az örülethez közeli állapotot.

JEANETTE Én, én, én!

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*Jeanette felé nyújtja a kezét*)

Jöjjön, kisasszony! Kérem, üljön le ide! Szorosan velem szemközt. (*Jeanette leül egy székre.*) Milyen fájdalma van?

JEANETTE Hát így könnyű volna. Találja ki!

Kölcsey megvonja a vállát, Jeanette teste mentén, a fejtől lefelé és vissza ritmikus kézmozdulatokat végez, de nem ér hozzá, Jeanette kéjesen sóhajtozik. Kölcsey zavarban van.

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*magában*)

Havi baj? Nem menstruál?

JEANETTE (*álomszerű állapotban*) Ah, igen, igen! Még, még!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Őn a magnetikus álom első

fázisába érkezett. Most átadom önnek a fluidumot!

Közvetlenül megérinti a lány testét, Jeanette kéjesen felsikolt, és vonaglani kezd.

Mondja el, mit lát!

JEANETTE Ah. Látok! Egy férfit. És látok egy állatot.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Bizonyosan a vőlegényt, amint lovagol.

JEANETTE (*révületben*) Igen! Ó az! Nagy fülei vannak. Az állatnak. Négy lába van. Szürke, szőrös farka. Szemei véresek. Orrlyukai sötét barlangok. Egy férfi ül a hátán. Kezében lant. Egy poéta. Fején babérszörű. Körötte tövises és virágok. A férfit ismerem. Ön az! Doktor Cselkövi. Az állatot nem ismerem. Ön felemeli kürtjét, és belefúj. A szegény állat sikoltva felnyerít. *Áá! Áá!*

Míg Jeanette beszél, addig az Ipa és a Tiszteletes előadják a jelenetet.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Egy szamarat lát? Amin én ülök?

Krisztina hangosan felnevet.

JEANETTE A Parnasszusra tart! Egy szamár hátán. A költői halhatatlanság felé... Mert maga egy nagy költő!

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*feláll*)

Maga most gúnyolódik vagy tréfál?

JEANETTE (*váratlanul felébredve*) Döntse el maga. Hiszen olyan okos. Semmi hatással nem volt

rám, kedves doktor, de finom a keze! Jólesett a tapogatása.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem is nyúltam magához!

Csak egyszer...

IPA Most mi történt?

NAPA Biztos csak szimulált.

Krisztina Kölcsey elé pattan.

KRISZTINA/VILMA

Most engem, kedves doktor!

Kölcsey megadóan leül vele szemben.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Ez egy új módszer. Mondtam, veszélyes lehet.

KRISZTINA/VILMA

Csináljuk!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nézzen a szemembe!

KRISZTINA/VILMA

Levenné a szemüvegét?

Kölcsey leveszi a napszemüvegét. Krisztina dermedten nézi.

Nem történik semmi, aztán a lány váratlanul transzba esik: „szemeit bezárja, majd egy eszmélet nélkül való mágnesi alvásba süllyed, és alvásából magának az álomnak határain belől felszerken, szól és mozog, s bár érző eszközei zárva tartatnak, mégis eszmél, lát, hall, érez nagyobbra növekedett erővel, mint ébren”.

KRISZTINA

Egy újszülöttet ringat a karjában. Dúdolva.

Tente baba, tente,
A szemedet húnyd be,
Aludj ingó-bingó
Kicsi rózsabimbó.
Alszik az ibolya,
Csicsíja, babája!

JEANETTE *(rémülten)* Transzba esett! Látomása van!

KRISZTINA *(halkan dúdolva)*

Tente baba tente
Ágyacskád megvetve,
Jó anyácskád vigyáz rád
Kis babám, jó éjszakát!

NAPA *(felsikolt)* Egy halott gyermek!

Elveszi a babát, kimegy.

KRISZTINA *(kinyitja a szemét, mosolyog)*
Hová vizitek őt? Még olyan kicsike! *(Kölcseyhez)* Hiszen te vagy az apja!

KÖLCSEY/CSELKÖVI *(idegesen)*

Vilma, ébredjen! Térjen magához!

Rázogatja, sikertelenül próbálja felébreszteni.

KRISZTINA *(hangosan nevet, feláll, megragadja Kölcsey kezét, és felemeli)*
Itt egy költő! Vak és satnya!
Minden magyar őt akarja!

Zene szólal meg. Táncolni és énekelni kezd.

„Megismerni a kanászt cifra
járásáról,
elől fűzött bocskoráról,
tarisznyszerűjáról.”

Bevonja a táncba Kölcseyt, aki zavartan enged.

Jöjjön, édes Ferim! Én is élek!

Együtt táncolnak és énekelnek.

EGYÜTT „Hej! Élet, élet, kanászélet, ez
aztán az élet,
Ha megunom magamat,
magam is úgy élek.”

KÖLCSEY „Nem kell nekem a kanász,
csak a felesége,
zsíros, piszkos a kanász,
gyöngy a felesége.”

EGYÜTT „Hej, élet, élet, betyár élet, ez
aztán az élet,
ha megunom magamat,
magam is úgy élek.”

KRISZTINA (*ugyanerre a nótára*)
Áldd meg Isten a magyart,
jó kedvvel, bőséggel,
nyújts feléje védő kart,
ha küzd ellenséggel!

EGYÜTT „Hej! Élet, élet, kanászélet, ez
aztán az élet,
ha megunom magamat,
magam is úgy élek.”

Krisztina elájul. Kölcsey a karjában tartja.

KÖLCSEY (*énekelve, zene nélkül*)
Szánd meg Isten a magyart,
nyújts feléje védő kart,
Balsors akit régen tép,
megbűnhődte már e...

Második felvonás

Első jelenet

(*Krisztina és Kölcsey: egyszerre vannak jelen, de nem együtt*)

*Duett.*⁵

KRISZTINA Nem reszket a jövődőtől,
Isten, ki tégedet fél,
Az minden balsors dacára
Nyugodt víg életet él.

KÖLCSEY Kettő szerelme kebelemnek,
Egy hon és egy leány.

Azt vérző szívvel, ezt epedve,
Azt lángolóan, ezt mosolygva
Tekintvén, ölelem.

EGYÜTT Nem reszket a jövődőtől,
Isten, ki tégedet fél,
Az minden balsors dacára
Nyugodt víg életet él.

KRISZTINA Annak a pusztá is éden,
Kit nehéz vád nem terhel,
Annak minden időszakasz
Bőv örömeiket érlel.

KÖLCSEY Ó lyány, hamvvedreden
Búsán kél egykor a dal,
S majd szárnya fennlebegvén,
Harmatjából egének
Csöppent vigasztalást.

KRISZTINA Te nyomorúlt, kinek szívet
Özön bánat szorítja,
Borulj Isten előtt porba,
S ő lelked felvidítja.

EGYÜTT Nem reszket a jövődőtől,
Isten, ki tégedet fél,
Az minden balsors dacára
Nyugodt víg életet él.

KRISZTINA Kövesd példáját azoknak,
Kik ekképen nyertek bért,
Való boldog nem volt s
nem lesz,

Ki e jó útról eltért.

KÖLCSEY De néked élni kell, ó hon,
S örökre mint tavasz virúlni,
Ah, mert omladékidon
Reszketve fognék szétomolni
Hazám, hazám!

EGYÜTT Nem reszket a jövődőtől,
Isten, ki tégedet fél,
Az minden balsors dacára
Nyugodt víg életet él.

Kölcsey el.

Második jelenet

(*Krisztina, Jeanette érkezik*)

KRISZTINA Mi történt? Mi történt velem?
Nem emlékszem semmire.

⁵ Krisztina szólamának szövege: Szemere Krisztina: *Fohász*. Kölcsey szólamának szövege: Kölcsey Ferenc: *Rákos Nymfájához* [*Szemere Krisztinához*], 1814. Dallam: a 130. genfi zsoltár parafrázisa.

JEANETTE Semmiség.
KRISZTINA Mégis. Volt egy álmom.
JEANETTE Igen, te révületbe estél, azt mondtad, hogy Cselkövi, vagyis Kölcsey nagy költő lesz, és minden magyar ismeri majd.
KRISZTINA Ennyi lett volna csupán?
JEANETTE Khm, igen. És táncoltatok és énekeltek. Nem tudom, de furá ez a Kölcsey.
KRISZTINA Egy kisbabát ringattam. Miért nézel így?
JEANETTE Semmi. Rossz álom volt csupán.
KRISZTINA Rossz álom?
JEANETTE Felejtsd el, kedvesem! Álom volt az, nem valóság!
KRISZTINA Álom? Valóság? Oh, bárcsak gyötrődést ne szerezhetne a jövőnkbe látás! (*magában*) Oh, Pali, Pali! Szívemnek anygala, hol vagy most?

*Ének.*⁶

Egykor képzeltem egy hívet
Bírn egy osztatlan szívet,
De ah reményem elmúla
Rózsám hervadva lehulla.

Tündérváram rég eldüle,
Kedvesem hozzám meghüle,
Életem homály borítja,
Szívem epedés szorítja.

Panaszom felhat az égig,
Nem maradhat így mindvégig,
Fájdalmam megenyhül végre,
Fény derül a sötétségre

Jeanette-hez.

Hol van most Kölcsey?

JEANETTE Apád bezárta.
KRISZTINA Látnom kell őt újra.
JEANETTE A tervünk akkor megbukott.
KRISZTINA Nem tudja, ki vagyok, ugye?
JEANETTE Nem tudja a neved. Krisztináról mégis többet tudhat bárkinél.
KRISZTINA Beszélnem kell Kölcseyvel.
Krisztina el. Jeanette kuglibábukat kezd rakosgatni.

Harmadik jelenet

(Jeanette. Szemere érkezik a háttérben, nagy ládát cipel, nem venni észre.)

SZEMERE (*magában*) Megöl a kétség! Szeret, vagy nem szeret?

A ládából ruhákat vesz elő, öltözni kezd.

Saját két szememmel kell látnom! Megcsal vagy nem csal?

*Öltözés közben énekel.*⁷

Ne hagyj el, ó Reménység!
Ne hagyj el engemet,
Mert ez a keménység
Végre eltemet.

Inget vesz fel.

Érzem: e kétségben
Volt erőm elhagy,
Fáradt lelkem égbe,
Testem földbe vágy.

Nadrágot húz.

Kertem nárciszokkal
Végig ültetéd,

⁶ Dalszöveg: Szemere Krisztina: *Palimhoz*.

⁷ Dalszöveg: Csokonai Vitéz Mihály: *A Reményhez* alapján.

Csörgő patakokkal
Fáim éltetéd;

Csizmát húz az egyik lábára.

Gondolatim minden reggel,
Mint a fűge méh,
Repkedtek a friss meleggel
Rózsáim felé.

Csizmát húz a másik lábára.

De nékem már a rét hímtelen,
A mező kisült,
A zengő liget kietlen,
A nap éjre dűlt.

Magára terít egy nagy köpönyeget.

Ne hagyj el, óh Reménység!
Ne hagyj el engemet;
Mert ez a keménység
Végre eltemet.

Jeanette felállította a kuglibábukat. Szemere a háttérben áll.

Negyedik jelenet

*(Ugyanazok, Ipa, Napa, Tiszteletes érkeznek.
Kuglizni kezdenek.)*

IPA *(elgurítva egy golyót)* Hol van már a vőlegény?

NAPA Azt írta, hamarosan itt lesz!

IPA Hol van Krisztina?

JEANETTE Lepihent. Megviselte a kísérlet. Fáj a feje. *(magában)* És a semmi ágán ül szíve, kis teste hangtalan vacog, köréje gyűlnek szelíden s nézik, nézik a csillagok...

IPA Az a kuruzsló doktor majdnem megölte! Teljesen magán kívül volt.

TISZTELETES Csak úgy vonaglott! Isten óvja lelkét!

NAPA Hol van most a doktor?

TISZTELETES Bah! Doktor?! Bölcsész sáman!

IPA Jól van ott most, ahová bezártam. Már küldtettem a hajdúkért. Rögvest viszik a törvénytörésekre.

SZEMERE *(magában, bosszúsan nevetve)* Nocsak, Feri némi galibát okozott! De működik a csel. Krisztina meg belesétált a csapdába. A céda! Édes szerelmem! Ne hagyj el, ó reménység! Ne hagyj el engemet!

Felrak egy nagy bajuszt.

Na, öntsünk tiszta vizet a pohárba!

Ledobja a köpönyeget, kardot csatol fel.

És csak vidáman!

Csákót tesz a fejére.

Itt az idő, most vagy soha!

Huszárőrmagyi egyenruhában előmasíroz a háttérből.

SZEMERE/ŐRNAGY *(a jelenlétökhöz, erélyesen)* Talpra, magyar! Vigyázz! Erőt, egészséget! Pihenj!

A férfiak vigyázzba állnak, a nők lehuppannak.

SZEMERE/ŐRNAGY Báró Köbüki. Ófelsége huszár ezredének őrnagya.

Tiszteleg, összecsapja a bokáját, aztán Pihenj!-t vezényel magának.

JEANETTE *(magában, nevetve)* Bravo! Brill-

liant! Ez a Pali nagy színész.
Lássuk, mire megy magában!

SZEMERE/ŐRNAGY

Aha! Kugliznak! Folytassák!
Folytassák! (*magának*) A ked-
venc játékom. Egyszer ma-
gamnak is építtek egy kugli-
pályát!

NAPA Isten hozta, őrnagy úr!

IPA Mi járatban mifelénk?

SZEMERE/ŐRNAGY

A paripám lesántult. A beste-
dög! Pedig most vettem húsz
aranyért, Újhelyben. (*magá-
ban*) Volt az negyven is!

IPA Háború van. A kupeczek fel-
hajtják az árat. Elinflált az a
kurafi Napóleon mindent!

SZEMERE/ŐRNAGY

Most jövök a háborúból ma-
gam is!

JEANETTE Nocsak!

SZEMERE/ŐRNAGY

Jól hallja a kisasszony!

*Összecsapja a bokáját. (A következőkben Hány
János módjára előadva)*

Magam is harcoltam a lipcsei
csatában!

JEANETTE A népek csatájában! Meséljen,
őrnagy, meséljen!

SZEMERE/ŐRNAGY

*Kuglizás közben, erőteljesen gesztikulálva és
teátrálisan dramatizálva adja elő a lipcsei csa-
tát, a többiek asszisztálnak hozzá.*

Sűrű fellegek gyülekeztek a
csatátér fölött. Bonaparte, a
csüngő hasú trónbitorló, ott
állt rettenetes armadájával
velünk szemközt egy magas-
laton...

TISZTELETES Napóleon hódításai és a wa-
terlooi diadal: Mind csak ka-
kasviadal!

SZEMERE/ŐRNAGY

Valami baja van, Tiszteletes
úr? Maga ott volt tán?

TISZTELETES Bocsnát! Csak filozófálok.

Szemere magában szentséggel.

SZEMERE/ŐRNAGY

És akkor a fiaimmal megin-
dultam a franciára! Úgy zú-
dultunk rájuk, mint a tenger,
mely letépte láncát...

Elgurít egy golyót.

IPA Mi lehet szebb a magyar hu-
szárok rohamánál!

SZEMERE/ŐRNAGY

Bal szárnyamon a balga bel-
gák. Jobbomon a pockos po-
roszok...

TISZTELETES A történet röpülése csak egy
sóhajtás lengése, pára min-
den pompa s ék: Egy ezred
egy buborék!

SZEMERE/ŐRNAGY (*dühösen*)

Mit makog? Maga most sérte-
get engem? Az ezreдем egy
buborék? Meg akar ma halni?

Fenyegetően a kardjára teszi a kezét.

NAPA (*a Tiszteleteshez*) Maradjon már
csendben! Inkább gurítson!

JEANETTE (*nyájasan, évődve*) Ah, csoda
hogy túlélte, kapitány! Nem
sebesült meg?

SZEMERE/ŐRNAGY

Őrnagy, kisasszony, csóko-
lom a kezeit.

Megütögeti a lábát az egyik kuglival.

Elvitte egy golyóbis a lábamat!

JEANETTE

Előveszi lorgnette-jét, és közelről is megvizsgálja a lábat. Megkopogtatja: fakopogás hallatszik.

Úgy látom, ön szereti a színjátékokat, kedves őrnagy úr!

SZEMERE/ŐRNAGY

Már megbocsát a kisasszony, szívem egyenes, szám is az. Jó, hogy maga nem francia! Én áldok mindent, mi szent: vecsernyét, rorátét. Egyaránt kegyelek kis kátét, nagy kátét, de ha *színmű* helyett ezt hallom: *színjáték*, mintha Szent Matyinak hallanám Szent Mátét!

IPA Színmű! Ön egy becsületos magyar nyelvőrző! Igazi ortológus!

JEANETTE (*magában, kuncogva*) Vagy inkább neológus, nyelvújító!

TISZTELETES (*helyeselve*) Úgy van! Úgy van! Magyarul akarnak bennünket tanítani ezek, minket, magyarokat!

IPA Legyen akármi belőlem, ha az inasom jobban nem tud magyarul, mint száz nyegle újító!

TISZTELETES Született magyarokat tanítani!

NAPA Őrnagy úrban egy költő is elveszett! Oly szépen rímel!

JEANETTE (*magában, kuncogva*) Nem veszett az el, csak bujkál!

SZEMERE/ŐRNAGY (*szónokolva*)
Kit csodál észak, dél, kelet,
napenyészet,
Mert félig más, félig maga a természet,

És mert legtündéribb világ a művészet,
Háromfejű sárkány benne a költészet.

Előrántja a kardját és csapdosni kezd. Mindenki hátrahőköl.

Folytatja a történetét.

...és akkor, amikor már minden veszni látszott, egy ifjú magyar huszártiszt mentette meg a csatát. (*mintha lovon ülne*) Mint a tüzes mennykő, vágat fakó lován, körötte ég, földszint az ég, véres tartomány...

NAPA Szent Eged!

SZEMERE/ŐRNAGY

Viszi az üzenetet a császárnak. (*mintha lovon ülve vágatna*) Katonai parolámra merem állítani, ha ő nincs, mind odaveszünk!

NAPA És ki volt ez a vakmerő magyar ifjú?

SZEMERE/ŐRNAGY

Hát a kis Stefi, gróf Széchenyi Pista.

IPA Nagy dolgokat vihet az majd még végbe!

TISZTELETES Nagy Sándor csillogó pályája nyúl vadászat, őzfutás. Attila dúló csordája patkánycsoport, foltdarázs.

NAPA Nem hagyná abba? Olyan negatív ma!

SZEMERE/ŐRNAGY

Öcsém Uram! Beitta az eszét ma? Bolondgombát evett-e, vagy ezer sátán bújt magába, hogy mindig közbevág?

A Tiszteletes duzzogva elhallgat, és olvasni kezd.

JEANETTE À propos, kedves őrnagy! Mi szél hozta erre?

SZEMERE/ŐRNAGY

Khm. Egy titkos megbízatás.

NAPA Jaj, olyan izgalmas, hallgatjuk!

IPA Hadititok! Nem mondhatja! (Szemeréhez, kacsintva) Tudunk ám titkot tartani!

SZEMERE/ŐRNAGY

Önöknek elmondhatom.

Benéz az asztal alá.

Egy kurafit keresek. Magnetista tudósnak adja ki magát.

NAPA Cselkövi!

SZEMERE/ŐRNAGY

Az áldóját! Az az!

IPA Itt van! Megfogtuk! Megfogtam!

SZEMERE/ŐRNAGY

Egyedül?

Az Ipa kihúzza magát, és megpederi bajuszát.

TISZTELETES Vigyázzon vele, nagyon veszélyes. Megbűvöli a szemével!

SZEMERE/ŐRNAGY

Szemere kérdőn rábámul.

A szemével? Akkor ő egy Kyklopsz! A szentségít!

NAPA Miklopsz?

JEANETTE (hangosan felnevet) Félszemű óriás!

SZEMERE/ŐRNAGY

Krucifix! Engem nem rettenthet itt semmi félelem!

Kirántja a kardját.

Amikor megindultam a fiaimmal a franciára...

TISZTELETES Vigyázzon, megmágnesezi!

Szemere kérdőn rábámul.

A kardját! Vasból van.

Szemere a kardjára bámul.

NAPA Aligha használhatja! Elhajlítja a szemével!

SZEMERE/ŐRNAGY

Lánchortát! Orra tőle fokhagymás!

Elteszi a kardját.

Ellátom én a baját! Mágia ellen mágikus fegyverek!

Szétnéz, felvesz egy kuglibábút, aztán egy másikat is. Zsonglőrködni kezd.

JEANETTE (hangosan felnevet) Bravo! Kész cirkusz!

IPA Jöjjön! Odavezetem!

SZEMERE/ŐRNAGY

Maradjon, egyedül megyek! Túl veszélyes! Magam is elbá-nok a kurafival!

Mindenki el.

Ötödik jelenet

(Kölcsey. Krisztina jön)

Kölcsey bezárva ücsörög a kamrában, egy kolbászt majszol. Krisztina jöttére felpattan.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Maga az? De jó, hogy látom!

KRISZTINA/VILMA

Ki maga? És mit tett velem?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Ezt hogy érti?

KRISZTINA/VILMA

Ahogy kérdezem. Ki maga valójában?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Maga most vallat engem? Ne haragudjék rám, nem akarom magának semmi rosszat!

KRISZTINA/VILMA

Valami rosszat tett volna?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Rossz tréfa volt, bevallom.

KRISZTINA/VILMA

Hogy elkábított?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem, az véletlen volt.

KRISZTINA/VILMA

Véletlen? Maga véletlenül embereket szokott elkábítani?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem, ez nem szokásom. Maga volt az első.

KRISZTINA/VILMA

Azt mondják, látomásaim voltak.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

És én sem értem, mi történt pontosan. Az utánzási ösztön és az érzéki csalódások fantáziaképeket szültek. Igen! Ezek a mágnesesség mellékhatásai voltak.

KRISZTINA/VILMA

Mellékhatások? Fantáziaképek? Hogy magamon kívül énekeltem és táncoltam, mint egy bolond?!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Egyáltalán nem bolond. Csak valami kiszakadhatott, mélyen, belülről, ami addig lefojtva volt.

KRISZTINA/VILMA

Nincsenek titkaim.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Mindenkinek vannak titkai. De a magnetizmusban kevesebb a titok, mint azt hiszik.

KRISZTINA/VILMA

Maga hisz ebben?

KÖLCSEY/CSELKÖVI (*magában*)

Nem nagyon, csak egy kicsit. (*Krisztinához*) Elméletben jól ismerem, de nem hittem, hogy a gyakorlatban is működik. (*magában*) Legalábbis nekem. (*Krisztinához*) Annyi bizonyos, hogy a titkos tudományok, mint a mágia is, régtől fogva léteznek, és bizonyosan nem tekinthetők mindenestől fogva hiábavalóságnak. Vagy ahogyan Shakespeare mester mondja: „Több dolgok vannak földön és égen, Horatio, mintsem bölcselmetek álmodni képes.”

KRISZTINA/VILMA

Én nem vagyok túl okos, de annyi tudomány szorult belém, hogy meglássam az ál-szenteket. Maga titkol előlem valamit. Mi a maga titka?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Már megint vallat!

KRISZTINA/VILMA

Lássuk csak. Adja a kezét! (*Kölcsey tenyerét vizsgálva*)

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Jósolni fog? Egyszer már megtette.

KRISZTINA/VILMA (*évődve*)

Azt jósoltam volna, hogy nagy költő lesz? Mégis jövőlátó médium volnék? Hát nem azt mondta, hogy csak fantázia és érzéki csalódás volt? Nos melyik? Álom vagy való? Döntse el végére!

Kölcsey vállat von, Krisztina folytatja a tenyerjósást.

Valamit elfojt magában. Úgy látom, hogy Krisztina elnyerte a tetszését!

KÖLCSEY/CSELKÖVI *(nevetve)*

A legkevésbé sem. És most jósol vagy analizál? Krisztina túl sok nekem. Hogy is mondjam, túl készséges volt. Én szerény vagyok és félnék. Különösen a nőkkel.

KRISZTINA/VILMA *(nevetve)*

Hát, félnékséget nem láttam magában, amikor körülötte hókuszpókuszolt.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Az csak színjáték volt, és én rossz színész vagyok. *(magában)* Különöseket néha a lépések, melyeket az ember akarva vagy nem akarva megtesz.

KRISZTINA/VILMA

Isten kinek szerzett tisztséget, menten ad hozzá tehetséget!

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Gúnyolódjon csak, megérdemlem. Tudatlan vagyok. Sok mindent tudok, de egyvalamit nem.

KRISZTINA/VILMA

Mi lenne az?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem árulhatom el. Találja ki!

KRISZTINA/VILMA

Lássuk csak! Mit tud, mit nem tud? *(tovább vizsgálja Kölcsey tenyerét)* Sokan azt gondolják, hogy maga nem tud szeretni. Igaz volna?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Nem igaz. De nincs szerencsém a nőkkel. Akiket szeretek, vagy kétszínűek, vagy már foglaltak. Itt van például maga. Ha most bevallanám, hogy első látásra magába szerettem, bizonyosan kinevetne, és közölné, hogy már el van jegyezve.

KRISZTINA/VILMA *(nevetve)*

Korrekt! Jegyesem van, és hamarosan férjhez fogok menni.

KÖLCSEY/CSELKÖVI *(leplezett csalódással)*

Tessék, lám, igazam van...

KRISZTINA/VILMA

De ugye nem szeretett belém? Első látásra?

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Őszinte leszek. Nem első látásra.

KRISZTINA/VILMA

Maga csak fantáziál a szerelemről, és ismét játszik velem! És ne kísértsen! Köztünk nem lehet semmi. Szavamat adtam, nem szeghetem meg.

KÖLCSEY/CSELKÖVI

Maga tiszta és becsületes! Ki az a szerencsés férfi?

KRISZTINA/VILMA

Nem tartozik magára. Mert nem mond igazat. Mert maga nem az, akinek kiadja magát. Elmondom, hogy én ki vagyok valójában. Csak hogy lássa, mi az őszinteség. Egy lány, aki talán szerelmes, de fél a házasságtól. Egy lány, aki retteg attól, hogy elveszik a szabadságát. És most maga jön! *(nevetve)* Tegyen vallo-mást! Kicsoda maga?

KÖLCSEY

Jól van! *(sóhajtván)* A nevem Kölcsey, Kölcsey Ferenc. Szemere Pál barátja vagyok. Azért jöttem, hogy meggyőződjem menyasszonya hűségéről. Már tudom, hogy Krisztina nem hozzá való. Nem házasodhatnak össze. És nem vagyok doktor sem. Ez csak kamuflázs. De kérem, ne áruljon el!

KRISZTINA/VILMA *(elgondolkodva)*

Nem árulom el.
KÖLCSEY Kiengedne végre? Szeretnék elmenni innen.
KRISZTINA/VILMA Mindent bevallott?
KÖLCSEY Mindent azért nem. De hinnie kell nekem.
KRISZTINA/VILMA Hiszek magának!
KÖLCSEY Ne haragudjon rám. Aki nem ismeri, azt gondolhatja, hogy testben és lélekben ügyetlen vagyok, és büszke, és mizantrop...
KRISZTINA/VILMA Nem az!
KÖLCSEY És hogy nem tudok szeretni, mert nincsenek könnyeim. És Anyám meghalt, és Apám is meghalt. És folyton máshová vágyom. Pestre, Pestről Pozsonyba, onnan Philadelphióba álmodozom. Mindenem fáj. Félig vak vagyok. Szeretnék sírni, de nem tudok, még ha megszakad is a szívem.

Csend.

Vilma, engedjen ki, kérem!

Krisztina kulcsot vesz elő, belete-szi a zárba, de nem fordítja el.

KRISZTINA/VILMA (*magában*)
Ki vagy te? Ki vagyok én? Bezárva lenni, rabnak lenni, ilyen a fojtogató féltékenység is. (*Kölcseyhez*) Maga egy álmodozó, Feri! Lásd meg végre a valóságot!
KÖLCSEY Százféle erőt érzek magamban, de nem lelem az utam.
KRISZTINA/VILMA Mit keres a világban?

KÖLCSEY A szerelmet keresem.
KRISZTINA/VILMA
A szerelem mindent áthat. (*magában*: „Love is all around!”)
Ne a részletekben keresse, hanem a mindenségben!
KÖLCSEY És keresem a hazámat is, amelyért meghalhatok. A helyet a Földön, ahol azt mondanám, hogy *nem, innen el, soha!*
KRISZTINA/VILMA
Jól figyeljen! Legyen végre férfi! Ne bújjon el a magányba! Minden csak álm marad, ami tettbe nem megy által. A tett nélküli férfi alvajáró, aki, ha felébred, összeroppan. A haza tettek által születik meg. Cselekedjen, és érezni fogja majd, miként szórt el a természet szerelmet mindenhol. Hasson és alkosson! Minél tisztább, minél elszántabb lélekkel munkálkodik, annál inkább közeledni látja az ideált, amit most a múlt homályában hasztalan keres. Az ideál nem kívül, hanem belül, a lélekben él. És örüljön, ha sorsa lánggal önti el szívét. Rablélek az, mely tompa nyugalomban áll.

Kölcsey némán hallgat. Krisztina kinyitja az ajtót.

KRISZTINA/VILMA
Nagy erő szunnyad magában, Feri. Találjon célt! És akkor szeretni is tud majd.
KÖLCSEY És a boldogság? Az én boldogságom? Azzal mi lesz? Lehet engem szeretni?
KRISZTINA/VILMA (*tegeződve*)
A boldogság? Az egyszerű tu-

domány! Nézz rám! Fordítsd ide a tekinteted. Ne nézz a múltba. Láss meg engem!

Krisztina leveszi a napszemüveget, és megcsókolja Kölcsey szemét.

Vigyázat, jön valaki!

Visszazárja az ajtót.

KÖLCSEY Ne menj! Maradj még!
KRISZTINA *(ismét magázva)* Ne változzon a nem változók iránt!

Krisztina el.

KÖLCSEY *(kiabálva)* Vilma, engedjen ki!

Hatodik jelenet
(Kölcsey, magában)

KÖLCSEY *(leül, énekel⁸)* Ó sírni, sírni, sírni, mint nem sírt senki még! Az elsüllyedt boldogság után, mint nem sírt senki még, ki tud? Ki tud? A fájdalom, mint az enyém, lángoló, csapongó, és mély. De nincsen több, nincsen könny sehol szememben! Szívem miért nem reped meg *vérözönnel* keblemben?

Sírni kezd.

Hetedik jelenet
(Szemere és Kölcsey)

Kölcsey továbbra is a kamrában ücsörög, Szemere jön futva, huszárornagyi egyenruhában.

SZEMERE *(hangosan, magához)* Huh, ez meleg helyzet volt!

KÖLCSEY Pali, te vagy az?

SZEMERE Na, itt vagy, te kurafi! Most kibelezlek, ezzel, ni!

Eldobja a kuglikat, kirántja a kardját.

KÖLCSEY Ne bomolj, Pali! Nyisd ki ezt az ajtót!

SZEMERE Felismersz, az hogy lehet?

Megigazítja a bajuszát.

KÖLCSEY Naná, hogy felismerlek. Én írtam neked ezt a figurát, nem emlékszel?

SZEMERE *(fejét vakarva)* A nyugalmazott őrnagy. Valóban!

A zárat kezdi nyitogatni a kardjával.

KÖLCSEY Kulcsod nincs? Hogy kerülsz ide?

SZEMERE Ezt én is kérdezhetném, *doktor* úr!

KÖLCSEY Miattad vagyok itt, Pali. Nyisd már ki! Hogyhogy nem buktál le ebben a maskarában?

SZEMERE Jól színészkedem. Még csak nem is sejtik, ki vagyok.

KÖLCSEY Még Krisztina sem? Az hogy lehet?

SZEMERE Vele még nem találkoztam, mert őt jól elintézted. Hallottam a kalandjaidról.

KÖLCSEY A kalandjaimról? És mindent hallottál? Te szegény!

SZEMERE *(kajánkodva)* Hehe! Miért nem mágnesezed meg azt a zárat, te mágus? Abraka-dabra!

KÖLCSEY Diantre malheur! Te szerencsétlenség! Akkor mégsem hallottál semmit. Jegyessed egy csábító, csalfa, csalafinta ördög. Csak úgy vonaglott előttem! Még csak hozzá sem értem, és máris élveztem!

⁸ Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *Elfojtódás*, 1814.

SZEMERE (döbbsenten)

Abbahagyja a matatót.

Tessék?!

KÖLCSEY A fogadást megnyertem. Menjünk innen. Elegendem van ebből a helyből!

SZEMERE (kikelve) Mit mondasz? Krisztina megcsal?

KÖLCSEY Meg. Fúvel-fával. Pali, én ezt nem csinálom tovább! Engedj ki végre!

SZEMERE (elrévülve) És veled élvezett?

KÖLCSEY Ne aggódj, én hozzá se értem. Nekem volt ott egy angyal...

SZEMERE Ne folytasd! Krisztina ördög és angyal, egyszerre!

KÖLCSEY Nem, egy angyali lény volt ott. Krisztinád barátnéja. Aki-be majdnem szerelmes lettem.

SZEMERE Mert te egy ilyen „rögtön beszeretek, amit meglátom” típus vagy! Biztos nem nyúltál hozzá?

KÖLCSEY Megkérném a kezét, de már el van jegyezve. (sóhajtván) Nincs nála szebb, jobb, okosabb, érzékenyebb, becsebb...

SZEMERE Elég lesz már!

KÖLCSEY Boldog a férfi, aki megkapja.

SZEMERE (tűnődve) Hát mégis létezne? Ó volna az ideál? Feri, csak angyalokba szeretnek így bele!

KÖLCSEY Tévedtünk, Pali. Bárcsak ismernéd őt magad is! Örökre elfelejtenéd Krisztinát, és nem kívánnál mást magadnak, csak őt.

SZEMERE Ki az, Jeanette?

KÖLCSEY Nem Jeanette. Hanem Vilma.

SZEMERE (dühödten) Vilma? Az meg ki? De mindegy is!

Előkapja a kardját.

Vége mindennek! Krisztina nem szeret! Vigyen el az ördög engem!

KÖLCSEY Pali, ne tedd!

Szemere megpróbál beledölni a kardjába, de nem sikerül, mert a kard elhajlik, mivel csak egy kellék.

Ó, én marha! A fenébe! (Kölcseyhez) Még utoljára látnom kell őt. Megyek, felbontom az eljegyzésem!

Szemere el.

KÖLCSEY (kiabálva) Pali, előbb engedj ki!

Nyolcadik jelenet

(Krisztina és Szemere)

KRISZTINA Te mit keresel itt, Pali? Mi ez a hacuka rajtad?

SZEMERE (magában) Bassza meg! Felismert ő is! Sose leszek nagy színész! (Krisztinához) Igen, én vagyok, te cafka!

Krisztina erre pofon vágja. Szemere megfogja Krisztina csuklóját.

SZEMERE Hol van a jegygyűrűd?

KRISZTINA (dühösen és zavartan) A gyűrűm?

SZEMERE Tudom, hogy megcsaltál! Felbontom az eljegyzést!

KRISZTINA Én pedig nem leszek a feleséged soha!

Kirántja a kezét.

Éppen ezért! Mert betegesen féltékeny vagy!

SZEMERE Haha! Tanúm van rá, hogy megcsaltál!

KRISZTINA *(csúfondárosan)* Tanúd? Mi-lyen tanúd van neked?

SZEMERE A leghitelesebb!

KRISZTINA *(csúfondárosan továbbra is)* Csak nem doktor Cselkövi?

SZEMERE Ha éppen az? Nyaltad-faltad!

KRISZTINA Jeanette-et nyalta-falta az a hamis doktor, aki a te cimborád, a kis Kölcsey!

SZEMERE *(döbbszenten)* Mi?

KRISZTINA Igen, *drága jegyesem!* Megtudtam gyermeki tervetek. Ne kérdezd, kitől, úgyszint tudod, hisz neki mindent elfecsegsz, ő pedig mindenki másnak is.

Kifelé.

Kazinczy az, ki más? Kit különben oly nagyon tiszttelek! Csak pletykás ne volna eny-nyire!

Szemerehez.

Elhatároztuk hát Jeanette-tel, hogy megtréfálunk benneteket mi is. Tudod, tréfára tréfa, cselre csel! Soha ne becsüld le a nők önértését!

SZEMERE *(döbbszenten továbbra is)* Várjunk csak! Akkor Feri azt hiszi, hogy Jeanette te vagy, te pedig Vilma?

KRISZTINA *(fölnyenesen)* Igen. Mi mászt lehetne? A férfiak, ha csak férfiak, oly ostobák!

SZEMERE *(fejéhez kap)* Atya ég!

KRISZTINA *(aggódva)* Jól vagy, Pali?

SZEMERE *(leborul a lába elé)* Én marha, hatökör! Bocsáss meg, Krisztina! Bármit megteszek érted!

KRISZTINA *(dühösen)* Pali, te elviselhetetlen vagy! Mint egy gyerek.

Féltékenykedsz, aztán meg ez a szentimentális áradás! Ha férfi vagy, hát légy férfi!

SZEMERE

Feláll, összecsapja a bokáját.

Szemere Krisztina! Szeret magam engem?

KRISZTINA *(csodálkozva)* Szeretem?

SZEMERE Hozzám jön feleségül?

KRISZTINA *(csodálkozva)* Akkor most mégis igen?

Szemere megcsókolja, Krisztina engedi.

KRISZTINA *(csókolózás közben)* Mondhatok valamit?

SZEMERE *(hevesen)* Mondhatsz, szerelmem! Bármit!

KRISZTINA De ugye nem leszel megint féltékeny?

SZEMERE Nem, nem, soha! Ígérem!

KRISZTINA Nagyon megkedveltem Kölcseyt. De nem tudhatja meg!

SZEMERE Soha nem tudja meg!

Hirtelen abbahagyja a csókolózást. Üveges szemekkel néz Krisztinára.

Ó, én barom!

Szemere elrohan.

Krisztina *(sóhajtván)* Így soha nem megyek férjhez!

Kilencedik jelenet
(Krisztina, magában)

KRISZTINA Most mit csináljak?

Letérdel.

Szemere Krisztina vagyok.
Huszonkét éves. A barátaim-
nak Kriska. Az olvasóimnak
Vilma. Meséket írok. És ver-
seket. Két férfit szeretek egy-
szerre.

Imádkozik. Ének.⁹

Tehozzád teljes szívből
Kiáltok szüntelen
Ez siralmas mélységből,
Hallgass meg, Úr Isten,
Nyisd meg te füleidet,
Midőn téged hívlak,
Tekintsd meg én ügyemet,
Mert régen óhajtlak.

Tizedik jelenet
(*Szemere és Kölcsey*)

Kölcsey továbbra is a kamrában.

SZEMERE Ó, én vak barom! Mindket-
tönket szeret!
KÖLCSEY Engedj már ki végre!
SZEMERE Mindkettönket, érted?
KÖLCSEY Kicsoda?
SZEMERE Krisztina!
KÖLCSEY Velem ne bolondozz, Pali!
SZEMERE Ó bolondozott velünk. Tu-
domására jutott tréfánk,
Jeanette-tel elhatározták, hogy
ők is megtréfálnak bennünket.
Szerepet cseréltek. Cselre csel,
ahogy kell! Akit te Vilmának
hittél, ő az én Krisztinám.
KÖLCSEY Menten elsüllyedek a szé-
gyentől!
SZEMERE Én is. Megfizettük az árát.
KÖLCSEY Ez így elviselhetetlen! Haza
akarok menni! Engedj már ki
végre!

SZEMERE (*elgondolkodva*) Még szeret, de
vonzódik hozzád is. Valamit
lát benned, amit bennem nem.
(*Kölcseyhez, gyanakvóan*) Nem
mész sehová! Volt köztetek
valami? Egy kis smaci, ugye?

KÖLCSEY Ő nem olyan! Vilma sosem
volt hűtlen hozzád! A legcsodá-
latosabb nő, akit valaha lát-
tam!

SZEMERE (*gyanakvóan*) Vilma vagy
Krisztina?

KÖLCSEY Egyik sem, vagyis mind a
kettő... (*magában*) Az ördög-
be, ebbe még bele fogunk
zavarodni. (*Szemeréhez*) Sze-
rencsés ember vagy, hogy ő a
jegyesed.

SZEMERE Ismerlek, Feri! Neked csudá-
latos hajlandóságod van a le-
mondásra.

Kiengedi Kölcseyt.

KÖLCSEY Szeretem anyámat, hazámat,
lánykáimat, és szeretem bará-
taimat is!

SZEMERE Mindet, ugyanúgy?

KÖLCSEY Mindet, egyformán, égő sze-
relemmel.

SZEMERE Hogyan hozzuk ezt most
helyre?

KÖLCSEY Előbb változzunk vissza!

*Kölcsey ledobja a napszemüveget, Szemere a
huszárkabátot.*

Kezdjük előlről. Mondd utá-
nam!

Mindketten letérdelnek. Énekelnek.¹⁰

EGYÜTT Vedd e gyűrűt reszkető ke-
zemből,

⁹ Dalszöveg: Szenczi Molnár Albert: CXXX.
zsoltár.

¹⁰ Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *A Jegyöltő* [Sze-
mere Pál eljegyzésére írt vers]

- Vedd e csókban forró lelkemet,
Néked minden órát életemből,
Érted vérözönnel szívemet!
- SZEMERE Téged fognak által karjaim?
Ah, te-e, keblemnek ideálja,
Mely gyakran mint nyári est
homálya
- KÖLCSEY Messze lengett szél fuvalmain?
Bájos arcod, százszor boldog
álom,
A múltban s jövőben nem
találom;
Holtan fekszem-e lágy
karodon,
Vagy merengek hő
hullámidon?
- EGYÜTT Vedd e gyűrűt reszkető
kezemből,
Vedd e csókban forró
lelkemet,
Néked minden órát életemből,
Érted vérözönnel szívemet!
- Felállnak, összeölelkeznek, aztán zavartan
néznek egymásra.*
- KÖLCSEY Neked írtam ezt a verset, Pali.
SZEMERE Nagyon kedves vagy, Feri!
- Megtörli a homlokát.*
- KÖLCSEY Az eljegyzésed alkalmából.
Még tavaly.
SZEMERE (*magában*) Huh, ez tényleg
meleg helyzet volt!
- Kölcseyhez.*
- Hálás vagyok érte, igazán, de
azért ez kicsit félreérthető így.
- KÖLCSEY (*magyarázva*) Mintha te mon-
danád Krisztinának. Érted?
SZEMERE Ja, úgy! Ne nézzem a kontex-
tust, csak a szöveget. Így már
értem!
- Megkönnyebbülve ismét megtörli a homlokát,
aztán észbe kap.*
- De akkor most te is megkér-
ted Krisztina kezét!
- KÖLCSEY Hát, igen. Így is lehet értel-
mezni. De csak képzeletben.
SZEMERE Beleszeretél te is, mi?
KÖLCSEY Soha! Vagy nem úgy! Talán
csak képzeletben. (*magában*)
Senki sem ért engem. Szent
igaz, szerelmes lenni kezdék,
azt dalaim bizonyítják. De
kibe? Azt ki nem találjátok,
ha az egész kalendáriumot
felforgatjátok is! Neve szent
nekem, de mindent bírt, ami
barátságot és megbecsülést
ébreszt, de semmit, éppen
semmit, ami szerelmet.
- SZEMERE Feri, ez így akkor is bigámia!
Ketten szeretjük ugyanazt a
nőt!
- KÖLCSEY Krisztina a tiéd. A te jegye-
sed. Nem veszem el tőled.
- SZEMERE Nem veheted el tőlem. És
nem is osztozhatsz velem raj-
ta.
- KÖLCSEY Akkor most mi legyen?
- Szemere egy nyilvesszót húz elő nadrágjából.*
- Te vagy a legjobb barátom. A
fogadásunk kútba esett. Egyi-
kőnk sem nyert. Barátok mara-
dunk, nem kell elválnunk. De
Krisztinát csak egyikünk kap-
hatja meg, örökre. Döntsen a
sors, ki lépjen majd hátra.
- Szemere fogja a nyilvesszót, kettétöri.*
- Szerelem vagy barátság? Há-
zasság vagy facérság? Húzzál
egyet, Feri!

A vesszőket Kölcsey elé tartja úgy, hogy az ne lássa, melyik a rövidebb. Kölcsey választ, de nem tudni, melyikük nyert, melyikük vesztett, mert reakcióik azonosak.

Tizenegyedik jelenet
(Ugyanazok, mindenki más jön)

Templom. A két férfi az oltár előtt áll a háttérben, Krisztina menyasszonyi ruhában érkezik, az apja kíséri, a tiszteletes énekel és prédikál.

TISZTELETES ...itt az Írás, forgassátok, érett ésszel, józanon, s benne feltehetőleg, mit tanít bölcs Salamon!

NAPA (a férjéhez) Hol marad már Köbüki órnagy? Meghívtuk őt is, ugye?

IPA (bosszúsan) Mintha a föld nyelte volna el őt is, meg azt a kurafi doktort is.

Jeanette hangosan kuncog.

TISZTELETES (dühösen) Hallgassatok végre! Ha nem figyeltek, egy szót sem fogok szólani!

JEANETTE Megszöktek azok. Sose látjuk őket viszont!

IPA Összejátszottak! Gazfickók! Az ördög vigye őket!

TISZTELETES ...miképp széles e világon, minden épül hitványságon, nyár és harmat, tél és hó, mind csak hiábavaló!

JEANETTE De itt van végre Pali, és vele legjobb barátja, Kölcsey Ferenc!

Szemere Krisztinához lép, és súg valamit a fülébe, majd visszaáll Kölcsey mellé.

KRISZTINA Tisztára bolondok vagytok! Azt hittem, hogy a szerencse lánya vagyok két ilyen okos ember mellett! Azt hiszitek,

eldönthetitek helyettem, kit és hogyan szeressem? Nem lehet a szívnek parancsolni! És nekem sem!

TISZTELETES Kérem a vőlegényt, lépjen elő!

Szemere és Kölcsey összenéznek, utóbbi a kezében lévő nyílveoszóre néz, Szemere határozottan hátralép, Kölcsey tétován áll.

KRISZTINA Kölcseyhez lépve.

Éljen szerencsésen, édes Feri! És meg ne változzon a nem változók iránt! Vilma szíve örökre a magáé.

Megcsókolja, és hosszan öleli. Meglepett moraj.

KRISZTINA (Jeanette-hez) Invito jegygyűrű!

Jeanette odalibben a gyűrűvel, ami addig nála volt. Krisztina megfogja Szemere kezét, ráhúzza a gyűrűt.

Én még nem ismerem magát, drága Pali, de íme, a kezem! Örökre.

IPA Akkor most mi van?

NAPA Kissé zavaros nekem is.

JEANETTE Ez olyan romantikus!

A tiszteletes összeköti Krisztina és Szemere kezét, megáldja őket, Kölcsey közben hátralép.

TISZTELETES Mi az élet tűzfolyása? Hulló szikra melege. A szenvedelmek zúgása? Lepkeszárny fergetege. Kezdet és vég egymást éri, és az élet hú vezéri, hit és remény a szűk pályán, tarka párák és szivárvány! Legyetek boldogok, ha tudtok. Ásó, kapa, nagyharang válasszon el benneteket!

JEANETTE Csókot! Csókot!

Megcsókolják egymást, majd megfogják egymás kezét

IPA Jöhet a lakodalom! Szóljatok a cigánynak, húzhatja!

A háttérben sürgés-forgás, Szemere és Krisztina közrefogják Kölcseyt, kezük összekulcsolva.

Ének.¹¹

EGYÜTT Minden virágát életemnek
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem.

KÖLCSEY Minden virágát életemnek,
Melyet még sorsom nyújtogat,
Vidám vagy gyászoló szín alatt,
Öröminnek vagy keservemnek,
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem.

EGYÜTT Minden virágát életemnek
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem.

KRISZTINA Minden virágát életemnek
Vígán fűzöm hajam körül,
Az ég borong és felderül,
S tavasszal új rózsák teremnek,
Barátság s Szerelem
Míg ti laktok velem.

EGYÜTT Minden virágát életemnek
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem.

SZEMERE Minden virágát életemnek
Hervasztja sírom egykoron,
S túl földi kényen s bánaton
Ott szent nyugalmát
enyhelyemnek
Barátság s Szerelem
Karjaitokban lelem.

EGYÜTT Minden virágát életemnek
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem

Tizenkettedik jelenet

(Kölcsey kilép, mindenki más
megmerevedik mögötte, a zene elhallgat.)

KÖLCSEY (a nézőkhöz) Pécelen gyönyörű, víg napokat éltünk, de égháborúval vegyeseket. Férfiúi vidám csendességet érzek most magamban. A földemen kell maradnom, ha életem legfőbb javát, a függetlenséget és a polgári szabadságot elérni akarom. Előttem az út, hogy babérkoszorúkat szedjek. És ki szedhetne leginkább koszorúkat magyarjaink közt, mint én? Van mégis, amitől a jövőm függ, mint az olimpiai bajnok a bírótól. Az én bíróm nem egyéb, mint a közhír és a dicsőség. Siess, késő század! Jöjj, ó boldog kor! Vígán zengem énekemet, vajha te csak egyszer említenél engemet! Mi fog ezután történni velem, bízom a sorsra, melynek keze súlyosan áll felettünk. Bár nyomjon, bár üldözzön a sors keze, de csüggedni, higgýétek el, nem fogok!

Finálé

MINDENKI Ének. (A Hymnus – a 130. genfi zsolttár dallamával.)

„Isten, áldd meg a Magyarat...”

Vége¹²

¹¹ Dalszöveg: Kölcsey Ferenc: *Vilma emlékkönyvébe*, 1814.

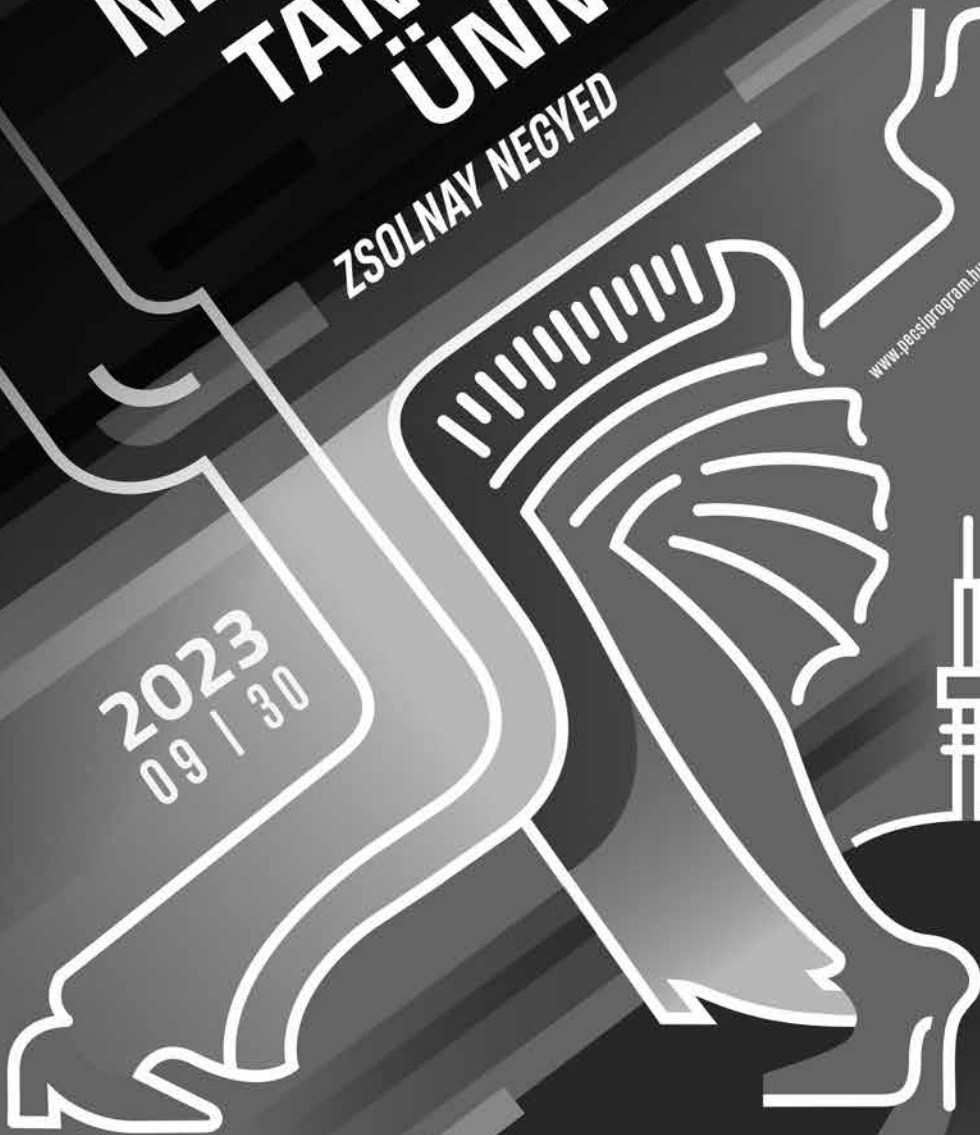
¹² A szöveg idézeteket tartalmaz Arany János, Csokonai Vitéz Mihály, József Attila, Kölcsey Ferenc, Szemere Pál, Szemere Krisztina, Szenczi Molnár Albert és Szuhanics Albert műveiből.

III. PÉCSI NEMZETKÖZI TANGÓ ÜNNEP

ZSOLNAY NEGYED

2023
09 | 30

www.pecsignep.org.hu

Pécs LIT FESTIVÁL

@PECSLIT_FESTIVAL

FB.COM/PECSLITFESTIVAL

**6 NAP
IRODALOM
SZEPTEMBER
11-16.**

NÁDAS PÉTER
TOMPA ANDREA
KRUSOVSZKY DÉNES
PEER KRISZTIÁN
GRECSÓ KRISZTIÁN
ORAVECZ IMRE
ZÁVADA PÉTER
NÁDASDY ÁDÁM
MILBACHER RÓBERT
ÉS MÉG SOKAN MÁSONK

